ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПОЛТАВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Циклова комісія бізнесу й адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«РИНОК І РЕСУРСИ ТОВАРІВ»
на 2026–2027 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	2 курс, 3 семестр
Освітня програма/спеціалізація	Логістика
Спеціальність	D7 Торгівля
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну	Рачинська Зоя Павлівна
науковий ступінь і вчене звання	-
посада	викладач вищої категорії циклової комісії бізнесу й адміністрування

Контактний телефон	+38-050-982-76-45, +38-067-105-16-25
Електронна адреса	Zojar87@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://lms.puet.edu.ua/pfk/course

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи теоретичних знань і практичних умінь щодо закономірностей функціонування та розвитку товарного ринку, формування, розподілу й ефективного використання товарних ресурсів, дослідження структури та асортименту товарів, джерел їх надходження, аналізу попиту, пропозиції та кон'юнктури ринку, а також оцінювання чинників, що впливають на стан і динаміку товарних ресурсів, з метою забезпечення ефективного управління товарними потоками, підвищення конкурентоспроможності товарів і задоволення потреб споживачів.
Предмет	Сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів функціонування та розвитку товарного ринку, формування, розподілу й використання товарних ресурсів, дослідження їх структури, асортименту та джерел надходження, закономірностей формування попиту і пропозиції, а також чинників, що впливають на стан, динаміку та кон'юнктуру товарного ринку з метою забезпечення ефективного управління товарними ресурсами та задоволення потреб споживачів.
Тривалість	5 кредитів ЄКТС / 150 год.ин (лекції 20 год., практичні заняття 40 год., самостійна робота 90 год.)
Форми та методи навчання	Форми: лекція-візуалізація, практичне заняття, самостійна робота поза розкладом, консультація. Методи: лекції (пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу, сторітеллінг, дискусійний); практичні (частково-пошуковий, дискусійний, імітаційний); самостійна робота

	(дослідницький, метод самоконтролю).
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять, захист домашнього завдання, обговорення матеріалу занять, виконання навчальних завдань, доповіді з рефератами та їх обговорення, тестування, поточна модульна робота Підсумковий контроль: екзамен
Базові знання	Організація торгівлі, організація продажів і мерчандайзинг, основи обліку, оподаткування та страхування
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	**Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач**
ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. СК 1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій та торговельній діяльності. СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур. СК 8. Здатність визначати та задовольняти потреби споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.	РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій та торговельній діяльності із професійною метою. РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності. РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати їх на практиці. РН 14. Визначати потреби споживачів для формування асортименту товарів у підприємницькій та торговельній діяльності.

Тематичний план навчальної дисципліни «Ринок і ресурси товарів»

Скорочення: Л – лекції; ПЗ – практичні заняття; СР – самостійна робота.

Назва теми	Лекція та практичні заняття (зміст)	Годин	Завдання самостійної роботи	Годин СР
МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи товарного ринку та його кон'юнктура				
Тема 1. Сутність, структура та класифікація товарних ринків	Лекція 1. Сутність і функції товарного ринку. Суб'єкти, об'єкти та структура товарного ринку. Класифікація товарних ринків за різними ознаками. Практичне заняття 1. Інфраструктура товарного ринку та її складові. Чинники формування територіальних меж товарного ринку та особливості його функціонування. Взаємодія виробників, посередників і споживачів у процесі формування структури товарного ринку.	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Побудувати схему інфраструктури обраного товарного ринку. Підготувати доповідь «Основні учасники та функції товарного ринку».	9
Тема 2. Попит і пропозиція на товарному ринку	Лекція 2. Попит і чинники його формування. Пропозиція товарів та чинники її зміни. Ринкова рівновага і механізм її встановлення. Практичне заняття 2. Побудова та аналіз графіків попиту і пропозиції. Вплив доходів населення та споживчих переваг на формування	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Проаналізувати приклади зміни попиту та пропозиції під впливом нецінових чинників.	9

	попиту на різні групи товарів. Причини та економічні наслідки виникнення дефіциту й надлишку товарів на ринку.		Підготувати презентацію «Ринкова рівновага».	
Тема 3. Ціноутворення та цінова еластичність	Лекція 3. Сутність і функції ціни на товарному ринку. Методи та чинники ціноутворення. Цінова еластичність попиту і пропозиції. Практичне заняття 3. Розрахунок коефіцієнтів еластичності та порівняння ринкових цін. Використання показників цінової еластичності попиту під час формування цінової політики торговельного підприємства. Вплив собівартості продукції, рівня конкуренції та купівельної спроможності населення на формування ринкових цін.	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Порівняти ціни на обрану товарну групу у різних продавців; скласти аналітичну таблицю та короткі висновки.	9
Тема 4. Конкуренція і ринкова інфраструктура	Лекція 4. Види конкуренції та моделі товарних ринків. Конкурентне середовище і ринкова влада. Елементи інфраструктури та їхні функції. Практичне заняття 4. Аналіз конкурентів і каналів товароруху. Роль оптових ринків, логістичних центрів та електронних торговельних платформ у розвитку конкурентного середовища. Основні види конкурентних переваг торговельних підприємств та способи їх формування.	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Охарактеризувати ринкову інфраструктуру обраної товарної групи. Підготувати реферат «Форми конкуренції на сучасному ринку».	9
Тема 5. Кон'юнктура та інформаційне забезпечення товарного ринку	Лекція 5. Поняття кон'юнктури та система її показників. Джерела статистичної і маркетингової інформації. Методи аналізу ринкової кон'юнктури. Практичне заняття 5. Підготовка аналітичного огляду товарного ринку. Система економічних показників оцінювання кон'юнктури товарного ринку. Використання результатів кон'юнктурного аналізу для прогнозування попиту та прийняття комерційних рішень.	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Підготувати короткий аналітичний огляд кон'юнктури обраного товарного ринку з посиланнями на джерела.	9
Разом за модулем 1		Л – 10 ПЗ – 20		45
МОДУЛЬ 2 Формування, рух і використання товарних ресурсів				
Тема 6. Товарні ресурси: поняття, склад і джерела формування	Лекція 6. Поняття та структура товарних ресурсів. Джерела формування товарних ресурсів. Баланс товарних ресурсів і напрями їх використання. Практичне заняття 6. Порівняння джерел товарного забезпечення. Внутрішні та зовнішні чинники формування обсягів і структури товарних ресурсів торговельного підприємства. Оптимізація джерел формування товарних ресурсів та забезпечення раціональної структури товарного постачання.	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Порівняти внутрішнє виробництво, імпорт і запаси як джерела товарного забезпечення; підготувати доповідь.	9
Тема 7. Виробництво, імпорт та експорт у забезпеченні ринку	Лекція 7. Внутрішнє виробництво як джерело пропозиції. Імпорт та його вплив на насичення ринку. Експорт і його роль у товарних потоках. Практичне заняття 7. Аналіз показників зовнішньої торгівлі товарами. Вплив обсягів внутрішнього виробництва та імпорту на забезпеченість товарного ринку продукцією. Економічні ризики імпортозалежності та напрями підвищення стійкості товарного забезпечення внутрішнього ринку.	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Опрацювати статистику виробництва, імпорту й експорту обраної товарної групи; сформулювати висновки.	9
Тема 8. Товарооборот і показники розвитку товарного ринку	Лекція 8. Поняття і види товарообороту. Основні показники обсягу та динаміки товарообороту. Структура товарообороту за групами товарів. Практичне заняття 8. Розрахунок темпів зростання та аналіз динаміки. Основні чинники	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Скласти аналітичну таблицю динаміки товарообороту та	9

	формування динаміки та структури оптового і роздрібного товарообороту. Оцінювання ефективності торговельної діяльності на основі аналізу показників товарообороту.		підготувати презентацію результатів.	
Тема 9. Товарні запаси, оборотність та забезпеченість товарами	Лекція 9. Сутність, призначення та класифікація товарних запасів. Показники товарооборотності. Нормування запасів і забезпеченість товарами. Практичне заняття 9. Ризики дефіциту та надлишку; шляхи оптимізації..Вплив швидкості оборотності товарних запасів на ефективність діяльності торговельного підприємства.Методи оптимізації товарних запасів та запобігання дефіциту й накопиченню надлишкових товарних залишків.	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Проаналізувати ризики дефіциту й надлишку товарних запасів. Підготувати реферат «Оптимізація товарних запасів».	9
Тема 10. Планування товарних ресурсів і прогнозування ринку	Лекція 10. Принципи планування товарних ресурсів. Методи прогнозування попиту та продажів. Визначення потреби у товарних ресурсах. Практичне заняття 10. Обґрунтування закупівельних і комерційних рішень. Методи прогнозування споживчого попиту та їх застосування під час планування товарних ресурсів. Урахування сезонних коливань попиту, цінових змін і термінів постачання під час розроблення плану товарного забезпечення.	Л – 2 ПЗ – 4	Самостійне вивчення питань теми, виконання завдань за НМП та ДК, тематичне тестування. Розробити прогноз потреби в ресурсах для обраної товарної групи; обґрунтувати комерційні рішення.	9
Разом за модулем 2		Л – 10 ПЗ – 20		45
Разом за дисципліною		Л – 20 ПЗ – 40		90

Інформаційні джерела

1. Семенова Т. В. Економіка та організація торгівлі : навч. посіб. Дніпро : Український державний університет науки і технологій, 2024. URL: https://crust.ust.edu.ua/items/485771ca-2239-42b2-90f8-cbf067be704f.
2. Збарський В. К., Талавиря М. П., Остапчук А. Д. Маркетингові дослідження : навч.-наук. посіб. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2023. 574 с. URL: https://dglib.nubip.edu.ua/items/18b42573-ce31-464b-bb10-9734f66301db.
3. Маркетинг : навч. посіб. / А. В. Вербицька, С. О. Полковниченко, Т. А. Рябова та ін. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2024. URL: https://ir.stu.cn.ua/items/8c3f8c87-c397-4c07-ad61-7c8caf37ef84.
4. Луценко І. С. Логістика та управління запасами: рекомендації до виконання розрахункової роботи : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 57 с. URL: https://ela.kpi.ua/items/21302f6c-eb4d-49a3-a5fd-f03b35e0c528.
5. Пилипенко О. П. Управління запасами готової продукції підприємства : кваліфікаційна робота. Київ : КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2024. URL: https://ir.kneu.edu.ua/items/36be2085-6e05-46ed-8f5d-2fdff8fd5cfa.
6. Державна служба статистики України : офіційний вебсайт. Статистичні дані щодо роздрібного та оптового товарообороту, виробництва, товарних запасів і розвитку внутрішнього ринку. URL: https://ukrstat.gov.ua/.

Додаткові ресурси

1. Національний банк України : офіційний вебсайт. Макроекономічні показники, інфляція, валютні курси, аналітичні матеріали та прогнози. URL: https://bank.gov.ua/.
2. Антимонопольний комітет України : офіційний вебсайт. Інформація щодо захисту економічної конкуренції, аналізу товарних ринків та конкурентного середовища. URL: https://amcu.gov.ua/.
3. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України : офіційний вебсайт. Матеріали щодо економічного розвитку, торгівлі та ринкової політики. URL: https://me.gov.ua/.
4. Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний вебпортал нормативно-правових актів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/.

5. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів : офіційний вебсайт. URL: https://dpss.gov.ua/.
6. Державна установа «Офіс з розвитку підприємництва та експорту». Дія.Бізнес : інформаційний ресурс із питань підприємництва, розвитку торгівлі та виходу на зовнішні ринки. URL: https://business.diia.gov.ua/.
7. World Trade Organization (WTO) : офіційний інформаційний ресурс Світової організації торгівлі. Міжнародна торгівля, торговельна статистика та регулювання товарних ринків. URL: https://www.wto.org/.
8. UN Comtrade Database : міжнародна база статистичних даних щодо експорту та імпорту товарів. URL: https://comtradeplus.un.org/.
9. Eurostat : офіційна статистична база Європейського Союзу. Показники торгівлі, виробництва, споживання та цін. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/.
10. International Trade Centre. Trade Map : інформаційний ресурс для аналізу міжнародних товарних потоків і ринків збуту. URL: https://www.trademap.org/.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Дистанційний курс у системі Moodle; Microsoft Excel або LibreOffice Calc для розрахунків і графіків; Microsoft PowerPoint або LibreOffice Impress для презентацій; веббраузер для роботи з відкритими статистичними ресурсами.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів фахової передвищої освіти: усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін; завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/pfk-polozh-org-osv-p.pdf

Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів у Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/09/pfk-polozh-pids-ocin.pdf

Положення про екзаменаційну комісію Полтавського фахового коледжу Полтавського університету економіки і торгівлі https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/07/pfk-polozh_exam_comis.pdf

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом, але за об'єктивних причин (воєнний стан в Україні, хвороба, працевлаштування, стажування) можливе відвідування занять дистанційно з використанням платформи Moodle.

Положення про організацію навчання здобувачів фахової передвищої освіти за індивідуальним графіком у Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі http://pfk.puet.edu.ua/docs/pfk-polozh-org-navch.pdf

Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються в Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі, та надання їм академічної відпустки http://pfk.puet.edu.ua/docs/pfk-polozh-por-vidrah.pdf

Політика щодо академічної доброчесності: під час роботи над матеріалом курсу не допустимо порушення академічної доброчесності. Сукупність етичних принципів і правил, якими мають користуватись здобувачі при опнуванні дисципліни наведено у наступних науково-методичних матеріалах:

Положення про академічну доброчесність у Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі http://pfk.puet.edu.ua/docs/pfk-polozh-acad-dch.pdf

Кодекс честі студента Полтавського фахового коледжу Полтавського університету економіки і торгівлі

http://pfk.puet.edu.ua/docs/pfk-codex.pdf

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

Положення про академічну мобільність Полтавського фахового коледжу Полтавського університету економіки і торгівлі https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/07/pfk-polozh_acad_mobl.pdf

Політика вирішення конфліктних ситуацій:

Положення про конфліктні ситуації Полтавського фахового коледжу Полтавського університету економіки і торгівлі https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/07/pfk-polozh_confl.pdf

Положення про порядок реагування на доведенг випадки булгнгу (цькування) у Полтавському фаховому коледжг Полтавського унгверситету економгки і торггвлг та вгдповгдальнгсть осіб, причетних до булінгу (цькування) https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/04/buling2-pfk.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/

Політика підтримки учасників освітнього процесу:

Психологічна служба: http://puet.edu.ua/psyhologichna-pidtrymka-v-puet/

Положення про студентське самоврядування http://pfk.puet.edu.ua/docs/pfk-polozh-stud-samovr.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/

Безпека освітнього середовища: забезпечується комплексом матеріально-технічних, організаційних та психосоціальних умов, що відповідають сучасним вимогам законодавства України https://puet.edu.ua/pro-koledzh/materialno-tehnichna-baza-poltavskogo-fahovogo-koledzhu-poltavskogo-universytetu-ekonomiky-i-torgivli/)., https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/08/zvit-ukryttya_puet.pdf https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/03/zvit-inklyuzyvnist_college.pdf

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Масимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): відвідування занять (5 балів) та контрольне опитування (5 балів), обговорення матеріалу занять та виконання навчальних завдань (5балів), завдання самостійної роботи (5 балів), тестування (5 балів), поточна модульна робота (5 балів)	30
Модуль 2 (теми 6-10): відвідування занять (5 бали) та контрольне опитування (5 балів), обговорення матеріалу занять та виконання навчальних завдань (5 балів), завдання самостійної роботи (5 балів), тестування (5 балів), поточна модульна робота (5 балів)	30
Підсумковий контроль: Екзамен	40
Разом	100

Перелік активностей для отримання додаткових балів

Форма роботи	Вид роботи	Бали
Навчальна	Підготовка якісних презентацій або мультимедійних матеріалів до тем лекцій / практичних занять Успішне проходження додаткового онлайн-тестування	до 10 балів (за весь семестр)

Форма роботи	Вид роботи	Бали
Науково-дослідна	Участь у студентській науково-практичній конференції або круглому столі з тематики дисципліни Підготовка та публікація тез доповіді Виконання аналітичного міні-дослідження (наприклад, порівняльний аналіз форматів роздрібної торгівлі або оцінка організації товаропостачання конкретного підприємства) Участь у студентських олімпіадах, конкурсах фахової майстерності з економічних дисциплін	до 10 балів (за весь семестр)

Шкала оцінювання знань здобувачів фахової передвищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0-34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю